

Prefață la ediția a IV-a, 2025

Motto

*„Pentru a înțelege lumea trebuie să
cercetezi în profunzime ca să descoperi
mecanismele în spatele comportamentelor,
în spatele faptelor¹”.*

Ediția a IV-a a lucrării *etică și integritate academică* a fost imperativ necesară ca urmare a modificărilor legislative care au avut loc după publicarea ediției anterioare în decembrie 2023, cu impact asupra învățământului superior și a cercetării științifice.

S-a păstrat integral structura lucrării, care rămâne în continuare organizată într-un număr de 11 capitole. Cu toate acestea, fiecare capitol a fost revăzut și restructurat, pentru a se pune în acord cu noile acte normative, astfel încât informația prezentată să conțină ce este nou dar și de actualitate în legătură cu normele de etică și deontologie universitară. De aceea, cei doi piloni fundamentali care au stat la baza construirii întregului material informațional al lucrării, anume cercetarea științifică și învățământul superior au rămas intacti.

Lucrarea se adresează studenților, indiferent de specializare dar și cercetătorilor și cadrelor didactice care doresc să se informeze cu privire la comportamentele corecte în mediul academic dar și în cercetarea științifică, astfel încât să evite sancțiunile.

Din punct de vedere metodologic, criteriul utilizat în actualizarea prezentei lucrări a fost acela al relevanței, îmbinând informațiile din planul

---

¹ Mario Vargas Llosa, *Conversație la Princeton cu Ruben Gallo*, traducere din spaniolă de Tudora Șandru -Mehedinți Editura Humanitas Fiction, București, 2023, p.101.

național cu cel internațional, pentru a surprinde nu numai legislația dar și tendințele în domeniul eticii și integrității academice.

Spre exemplu, una din modificările importante și de impact, avută în vedere la actualizarea lucrării, a fost adoptarea Legii nr. 183/2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare, publicată în Monitorul Oficial nr. 546 din 12 iunie 2024 care a abrogat anterioara Lege nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea – tehnologică și inovare, publicată în Monitorul Oficial nr. 505 din 04 iunie 2004 dar și Legea nr. 319/2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare, publicată în Monitorul Oficial nr. 530 din 23 iulie 2003. Din această perspectivă, Legea nr. 183/2024 (...) completează cadrul normativ aplicabil normelor de etică și deontologie universitară, alături de Legea învățământului superior nr. 199/2023.

Analizând comparativ cele două legi, Legea învățământului superior nr. 199/2023 și Legea nr. 183/2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare reiese că noțiunile de plagiat și autoplăgiat au fost definite în ambele acte normative de o manieră identică:

a.) plagiatul – *„prezentarea drept creație sau contribuție științifică pretins personală, într-o operă scrisă inclusiv în format electronic a unor texte, idei, demonstrații, date, teorii, rezultate sau metode științifice, preluate din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a se face trimitere la sursele originale”*, art. 49 litera d) din Legea nr. 183/2024 și art. 169 lit. d) din Legea învățământului superior nr. 199/2023;

b.) autoplăgiatul – *„republicarea unor părți substanțiale din propriile publicații anterioare, inclusiv traduceri, fără a indica în mod corespunzător sau a cita originalul”*, art. 49 lit. e) din Legea nr. 183/2024 și art. 169 lit. e) din Legea învățământului superior nr. 199/2023.

De asemenea, remarcăm incriminarea *abaterilor grave de la buna conduită* în activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI), în art. 52 alin. (8) din Legea nr. 183/2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare, după cum urmează:

„ a) plagiarea rezultatelor sau publicațiilor altor autori;

b) confecționarea de rezultate sau înlocuirea rezultatelor cu date fictive;

c) introducerea de informații false în solicitările de granturi sau de finanțare”.

Cu toate acestea, în actuala Lege a învățământului superior nr. 199/2023 nu mai există expresia abateri grave așa cum era menționat în art. 310 din anterioara Lege a educației naționale nr. 1/2011, conform căruia: „constituie *abateri grave de la buna conduită* în cercetarea științifică și activitatea universitară:

- a) plagierea rezultatelor sau publicațiilor altor autori;
- b) confecționarea de rezultate sau înlocuirea rezultatelor cu date fictive;
- c) introducerea de informații false în solicitările de granturi sau de finanțare”.

În plus, prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3.692/2024 privind lista programelor recunoscute la nivel național, în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările științifice² s-a revenit la forma inițială a listei din 2016³ cu softurile antiplagiat, respectiv s-a reintrodus programul de verificare SEMPLAG. Astfel, cele șase softuri antiplagiat recunoscute în țara noastră sunt: „1) iThenticate; 2) Turnitin; 3) Plagiarism detector + PDAS (PDAS- Plagiarism Detector Accumulator Server); 4) Safe Assign; 5) SEMPLAG 6) www.sistemantiplagiat.ro”.

De noutate este și înființarea Autorității Naționale de Cercetare – A.N.C. prin Hotărârea de Guvern nr. 188/2025⁴. A.N.C. este organul de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Educației și Cercetării, prin care acesta își realizează atribuțiile în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării.

---

² Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3.692/2024 privind lista programelor recunoscute la nivel național, în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările științifice, publicat în Monitorul Oficial nr. 112 din 08 februarie 2024.

³ Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 3485/2016 privind lista programelor recunoscute de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare și utilizate la nivelul instituțiilor de învățământ superior organizatoare de studii universitare de doctorat și al Academiei Române, în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările științifice, publicat în M.Of. nr. 248 din 04.04.2016 (abrogat prin Ordinul MEC nr. 5229/2020).

⁴ Hotărârea de Guvern nr. 188/2025 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Cercetare, publicată în Monitorul Oficial nr. 185 din 03 martie 2025.

Adoptarea de către legiuitor a *Codului – cadru de etică și deontologie universitară* a fost un alt motiv care ne-a determinat să actualizăm prezenta lucrare. Acest act normativ a atras după sine revederea tuturor Codurilor de etică și deontologie universitară (s.n. Cod de etică) ale universităților naționale documentate și exemplificate și aducerea la forma din 2025 deoarece, în acord cu noua legislație, toate instituțiile de învățământ superior au fost nevoite să își actualizeze documentele: Carta universitară și Codul de etică. Aceasta operațiune a implicat corectura textelor din mai multe capitole, atât în ceea ce privește etica în Codurile de etică naționale, cât și integritatea academică sau plagiatul în Codurile de etică exemplificate.

De asemenea, pe parcursul lucrării au fost aduse în discuție și alte subiecte de actualitate precum: etica în inteligența artificială, digitalizarea, programe europene de cercetare, vulnerabilități și îngrijorări născute din tendința studenților de a elabora lucrări științifice prin utilizarea chatboților etc.

Spre exemplu, Rețeaua Globală de Integritate Academică – *Global Academic Integrity Network* (GAIN) a luat atitudine și în anul 2024 a transmis o *Scrisoare publică* prin care a tras un serios semnal de alarmă referitor comercializarea și promovarea serviciilor online de fraudă pe diverse platforme digitale⁵. GAIN a solicitat platformelor de socializare online să ia măsuri pentru a opri publicitatea serviciilor de fraudă academică la care sunt expuși studenții.

Totodată, s-a observat tendința de creștere a standardelor de calitate în învățământul superior prin evidențierea *componentei de internaționalizare*. În acest sens, spre exemplu, prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3.019/2025 pentru aprobarea standardelor minimale necesare și obligatorii pentru conferirea titlului de conferențiar și a celui de profesor din învățământul superior, precum și a atestatului de abilitare, publicat în Monitorul Oficial nr. 121 din 11 februarie 2025 legiuitorul își propune ca, începând cu anul universitar 2026-2027 să se aplice noile standarde. În acest context, remarcăm la nivel normativ că *internaționalizarea* este din ce în ce mai accentuată de legiuitor prin creșterea exigențelor de vizibilitate

---

⁵ Informațiile sunt publice și disponibile online la adresa de internet: <https://www.aracis.ro/wp-content/uploads/2024/09/Scrisoare-deschisa-GAIN-2024.pdf>, accesat la data de 26.08.2025.

internațională: participări în calitate de speaker la manifestări științifice internaționale (fizic sau online), publicații în străinătate în reviste sau cărți apărute la o editură internațională de prestigiu sau publicate în reviste indexate WoS (Q1-Q3) sau Scopus, membru în consiliul editorial ale revistelor științifice de prestigiu în domeniul dreptului (s.n. se dublează punctajul pentru reviste din străinătate etc.).

În prezent, societatea este invadată de tehnologie, oamenii accesează frecvent sau chiar zilnic diverse platforme, comunică de la distanță și preferă din ce în ce mai mult să petreacă timp în mediul online iar această tendință se observă și în mediul academic. De altfel, literatura de specialitate a remarcat în acest sens: „rolul important al digitalizării în procesul globalizării nu trebuie negat, ci trebuie acceptat ca fiind inevitabil⁶”. Subliniem în acest context că, pe plan unional se derulează și programul „Europa digitală” pentru perioada 2021-2027. Programul „Europa digitală” este implementat în strânsă coordonare cu alte proiecte de finanțare ale UE, precum programul „Orizont Europa” pentru cercetare și inovare.

Din perspectiva noastră, în contextul evoluției fără precedent a tehnologiei, un învățământ modern, perfect adaptat nevoilor sociale va putea cât de curând presupune ca activitatea didactică, de predare a cursurilor universitare, să se desfășoare cu integrarea instrumentelor de inteligență artificială. Or, pentru acest lucru este nevoie de *alfabetizarea digitală și învățarea pe tot parcursul vieții*. De aceea, trebuie să existe reguli bine stabilite atât la nivel statal cât și la nivel de instituții de învățământ dar și de cercetare care să pună accent pe comportamente etice chiar și în mediul digital. Astfel cum s-a subliniat în literatura de specialitate: “*norma juridică impune acceptarea și respectarea conduitei prescrise*”⁷. În acest sens, *Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în*

---

⁶ Augustin Fuerea, Dimensiunea juridică europeană a globalizării în era digitală, în lucrarea Ciprian Paul Romițan și Paul-George Buta (coordonatori), *In Honorem Viorel Roș. Studii de Drept Privat și Public*, Editura Hamangiu, București, 2021, p. 57.

⁷ Nicoleta Elena Hegheș, “*The non – retroactivity of new legal norms-fundamental principle of law. Exceptions*”, *International Journal Of Legal And Social Order* (1), p. 153, online la <https://ijlso.ccdsara.ro/index.php/international-journal-of-legal-a/article/view/74/60>, accesat la 13.09.2024.

*domeniul educației și formării, în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației*⁸ propune ca acțiune concretă în cadrul Domeniului prioritar 1- *calitate, echitate, incluziune și reușită în educație și formare: „Dezvoltarea conduitei etice și consolidarea gândirii critice, alături de alfabetizarea digitală și mediatică”.*

Cursul de etică și integritate academică prezent pledează în continuare pentru prevenție în mediul academic, pentru cunoașterea reglementărilor privind comportamentele etice (*s.n.* minim Carta universitară și Codul de etică și deontologie universitară) pentru conștientizarea impactului negativ pe care îl poate avea un comportament lipsit de etică sau de integritate al unui membru al comunității universitare atât asupra instituției de învățământ dar și asupra percepției publice referitoare la învățământul superior și cercetare în general.

De aceea, sperăm ca lectura acestei lucrări să ofere ocazia oricărei persoane are curiozitatea să răsfoiască paginile sale de a se informa despre subiecte precum legislația aplicabilă eticii universitare, valorile etice universitare, documente obligatorii care trebuie să existe în orice instituție de învățământ superior precum Carta universitară și Codul de etică și deontologie universitară, normele de etică și deontologie universitară, Comisia de etică, sancțiunile aplicabile în cazul abaterilor de la normele de etică, plagiatul, integritatea academică, fraudă academică etc. În esență, nădăjduim că lectura prezentei ediții a lucrării poate duce la descoperirea de lucruri noi și în final poate trezi conștiințe care să sprijine efortul comun de a crea o cultură a integrității în universități. Pentru că o persoană informată este mult mai responsabilă și nu are nicio scuză să greșească, săvârșind abateri de la normele de etică și deontologie universitară.

În același timp, nutrim speranța că studenții noștri vor avea răbdarea să parcurgă generosul material documentar expus în curs și vor avea curajul de a crea singuri propriile lucrări științifice originale, lăsându-se inspirați de lectură și fiind atenți în permanență să citeze, să precizeze sursa ideilor.

---

⁸ Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării, în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030) 2021 C66/01, JO C 66, 26.02.2021, online la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32021G0226%2801%29>, accesat la data de 29.08.2025.

În final, propunem ca temă de reflecție conștientizarea faptului că un comportament individual nepotrivit poate atrage inclusiv sancțiuni colective care implică întreaga comunitate universitară ce poate fi expusă oprobriului public. De aceea, recomandările pe care le adresăm celor care vor răsfoi paginile acestei lucrări este să fim responsabili în toate aspectele vieții noastre și să ne reamintim de cei șapte ani de acasă pentru ca apoi ca să-i aplicăm în mediul universitar.

Legislația consultată și utilizată la ediția a IV-a a prezentei lucrări este actualizată la data de 01.09.2025.

Autoarea

Prefață la ediția a III-a, 2023

Motto

„Este de esența oricărei comunități stabilirea pe cale normativă a unor criterii de comportament, a unor exigențe pe care comunitatea înțelege să le formuleze legat de conduita oamenilor, în așa fel încât comunitatea să se prezerve, să nu fie pusă sub semnul întrebării chiar existența sa, în condițiile unui comportament arbitrar¹”.

Ediția a III-a lucrării „etică și integritate academică” a fost necesară ca urmare a adoptării de către legiuitor a Legii învățământului superior nr. 199/2023² și a abrogării anterioarei Legi a educației naționale nr. 1/2011, lege care intră în vigoare la 60 de zile de la data publicării în Monitorului Oficial al României.

Legea învățământului superior nr. 199/2023 modifică cadrul legal existent după trecerea a cinci ani universitari de la introducerea cursurilor de etică și integritate academică în instituțiile de învățământ superior³, respectiv: 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021, 2021-2022 și 2022-2023.

În ediția a III-a cursului de „etică și integritate academică” s-a păstrat aceeași structură ca și la edițiile precedente, însă conținutul capitolelor a fost revăzut și actualizat, pentru a se corela cu prevederile legislației în vigoare.

---

¹ Nicolae Popa, *Teoria generală a dreptului*, ediția 5, Editura C. H. Beck, București, 2014, p. 38.

² Legea învățământului superior nr. 199/2023 publicată în M. Of. nr. 614 din 5 iulie 2023.

³ Ordinul M.E.N. nr. 3131/2018 privind includerea în planurile de învățământ, pentru toate programele de studii universitare organizate în instituțiile de învățământ superior din sistemul național de învățământ, a cursurilor de etică și integritate academică, publicat în M. Of. nr. 140 din 14 februarie 2018.

Acest curs, așa cum este gândit, ca structură, succesiune a ideilor și informații prezentate, din legislația națională dar și din dreptul comparat, pledează pentru prevenție în mediul universitar, pentru cunoașterea regulilor și a normelor de etică și deontologie universitară, pentru însușirea lor, pentru ca prin puterea exemplului să inspire comportamente corecte și să contribuie la o cultură a integrității.

Lucrarea se adresează atât studenților de la toate ciclurile de învățământ: licență, masterat și doctorat, indiferent de specializare cât și cadrelor didactice și cercetătorilor.

Cursul este un instrument absolut necesar comunității academice dar nu numai deoarece conține informații actuale și utile atât pentru cultura generală cât și pentru desfășurarea propriei activități în mediul academic ori de cercetare științifică dar și în afara acestuia, în acord cu normele de etică și deontologie profesională.

Noua lege a învățământului superior așază pe baze noi învățământul superior, fructificând și experiența din practica academică, în perioada 2011-2023, și încercând să corecteze ori să îmbucățească anumite aspecte din legea anterioară. Activitatea didactică din timpul pandemiei a inspirat legiuitorul care a inclus în cuprinsul Legii învățământului superior concepte și expresii noi, precum: activități didactice online sincrone, mobilitate virtuală, bullying, mediu online etc.

Din punct de vedere al reglementării normative, fără îndoială legea nouă a învățământului superior este mai bogată în conținut în comparație cu anterioara Lege a educației naționale nr. 1/2011 întrucât dezvoltă numai învățământul superior. Din punct de vedere al eficienței viziunii noii legi, rămâne ca timpul să aprecieze dacă este o lege superioară celei din 2011 sau dimpotrivă.

Acest curs pledează pentru învățarea pe tot parcursul vieții, adaptare la tot ce este nou în domeniul cercetării științifice și a învățământului superior, pentru învățământul centrat pe student, respect reciproc între toți actorii procesului de învățământ și cercetare, pentru cunoașterea și aplicarea politicilor și principiilor etice și nu în ultimul rând a deprinderii și dezvoltării de abilități etice în propria muncă, cu responsabilitate de către studenți,

profesori, cercetători, evaluatori naționali sau internaționali în domeniu ori persoane aflate vremelnic în structuri de conducere.

Cât privește cercetarea științifică, acesta nu poate avea loc fără finanțare sau autofinanțare însă cu o risipă uriașă de energie, timp și sacrificii personale. Cine are impresia că tehnologia care ne – a invadat viața și ne pune la dispoziție un livrabil doar la un click – distanță, fără a investi timp de gândire, timp pentru propria documentare, studiu intens și travaliu personal pentru conceperea și editarea unei lucrări științifice și fără a-și asuma responsabilitatea asupra verificării surselor și a conținutului, este într-o mare eroare.

Totodată, un lucru este cert, învățământul superior trebuie să se adapteze tendințelor internaționale iar digitalizarea este una dintre acestea. Tehnologia nu trebuie să ne schimbe caracterul, să nu se creeze falsa impresie că suntem intangibili dacă acționăm ilegal.

Sunt autori care estimează că în viitor vor fi create tehnologii care vor influența inclusiv educația⁴. Cu toate acestea, din punctul nostru de vedere, tehnologia ne pune la dispoziție instrumente de lucru pe care suntem datori, nouă și societății, să le utilizăm cu măsură și în scopuri etice, folositoare tuturor.

Recomandarea pe care o facem tuturor celor care vor răsfoi această lucrare este să încerce să se raporteze la activitatea de cercetare științifică, care produce cunoaștere, extrem de serios, ca la un bun public de care trebuie să avem permanentă grijă să servească scopului cel mai înalt: binele social și nu al intereselor mărunte, al însușirii muncii altuia, fără măcar a cita sursa de unde provine informația!

Ediția a III-a a cursului este pregătită și în contextul unei efervescențe de opinii dar și îngrijorări exprimate pe rețelele sociale, create de rezultatele publice ale unor clasamente la nivel global ale universităților și în care țara noastră nu a fost inclusă.

În acest stadiu al dezvoltării științei și al etapei prin care trece omenirea, adăugând și contextul tendinței internaționale de standardizare a întregului sistem de învățământ superior, întrebările pe care orice persoană care

---

⁴ Matthew Ball, *Metaversul și modul în care va revoluționa lumea*, trad. din limba engleză de Constantin Vlad, Editura Publica, București, 2023, pp. 337-342.

desfășoară activitate în învățământ și/sau cercetare științifică și pe care în mod onest ar trebui să și le adreseze, sunt unele simple: *Care este contribuția mea pentru societate? Cum pot îmbogăți eu, prin munca mea, stadiul actual al cunoașterii?*

Legislația consultată și utilizată la ediția a III – a a prezentei lucrări este actualizată la data de 25 august 2023.

Autoarea

Prefață la ediția a II-a, 2021

Motto

*„Nu vom descoperi niciodată
nimic dacă ne vom mulțumi cu
descoperirile făcute deja”¹.*

Necesitatea unei ediții noi a lucrării „Etică și integritate academică” s-a impus după trecerea a trei ani universitari de la introducerea cursurilor de etică și integritate academică în instituțiile de învățământ superior², respectiv: 2018-2019, 2019-2020 și 2020-2021, ca urmare a modificărilor legislative care au intervenit în acest interval de timp, pe plan intern și internațional dar și a acumulărilor informaționale referitoare la tematica cursului.

În același timp, contextul desfășurării activității didactice, începând cu luna martie 2020 – prezent în sistem online, ca urmare a pandemiei globale generată de virusul Covid 19, a subliniat pentru sistemul de învățământ de toate gradele, inclusiv învățământul superior, necesitatea adaptării instantanee la desfășurarea activității într-un mediu nou, plin de necunoscute. Acest lucru a presupus, ca un imperativ, necesitatea cunoașterii și respectării de reguli, de norme, nu numai pentru mediul universitar dar și pentru toată societatea în ansamblu. Prin urmare, cursul de „Etică și integritate academică” prin conținutul și obiectivele sale, apare ca o disciplină extrem de actuală și necesară pentru mediul universitar, cu accent pe prevenție și pe

---

¹ Seneca, *Despre învățătură*, Editura Seneca Lucius Anaeus, trad. Ioana Costa, București, 2018, p. 18.

² Ordinul M.E.N. nr. 3131/2018 privind includerea în planurile de învățământ, pentru toate programele de studii universitare organizate în instituțiile de învățământ superior din sistemul național de învățământ, a cursurilor de etică și integritate academică, publicat în M.Of. nr. 140 din 14 februarie 2018.

corectarea comportamentelor în mediul academic, în acord cu legislația specifică.

Prezenta lucrare tratează problematica eticii și a integrității academice din perspectivă interdisciplinară, prin intermediul celor 11 capitole: cercetarea științifică, standardizarea, etica universitară, codurile de etică universitară, integritatea academică, integritatea în sistemul de învățământ și cercetarea științifică, buna conduită în cercetarea științifică, plagiatul, identificarea plagiatului în lucrările cu caracter științific, programe utilizate în vederea stabilirii gradului de similitudine în lucrările științifice și aspecte de drept comparat privind integritatea academică. În ediția a II-a a cursului de „etică și integritate academică” s-a păstrat aceeași structură ca și la prima ediție, însă conținutul lucrării a fost revăzut, fiind supus unui amplu proces de sinteză și actualizare, cu accent pe aplicabilitatea practică a conceptelor.

Lucrarea se adresează deopotrivă studenților de la toate ciclurile de învățământ: licență, masterat, doctorat ale tuturor facultăților, indiferent de specializare, cercetătorilor dar și cadrelor didactice care pot găsi în această lucrare informații actuale, utile pentru atât pentru cultura generală cât și pentru desfășurarea propriei activități în mediul academic ori de cercetare științifică dar și în afara acestuia, în acord cu normele de etică și deontologie profesională.

Ediția a II-a a cursului a avut în vedere următoarele direcții:

1. *Actualizarea informației cu privire la etică și integritate academică pe parcursul a mai multor capitole.* Există, spre exemplu, modificări în legislație cu privire la acordarea atestatului de abilitare, acordarea titlului de doctor, precum și la soluționarea sesizărilor cu privire la nerespectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv cu privire la existența plagiatului, acestea fiind nominalizate în Metodologia privind soluționarea sesizărilor cu privire la nerespectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv cu privire la existența plagiatului, în cadrul unei teze de doctorat și adoptată prin Ordinul nr. 5229/2020³.

---

³ Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 5229/2020 pentru aprobarea metodologiilor referitoare la acordarea atestatului de abilitare, acordarea titlului de doctor, precum și la soluționarea sesizărilor cu privire la nerespectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv cu privire la existența plagiatului, în cadrul unei teze de doctorat, publicat în M.Of. nr. 783 din 27 august 2020.

Prin acte normative noi precum: Ordinul Ministrului Educației nr. 3651/21 aprilie 2021 privind aprobarea Metodologiei de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în evaluare, publicat în M. Of. nr. 414 din 20 aprilie 2021, se aduc noutăți cu privire la evaluarea școlilor doctorale. De asemenea, inclusiv Legea educației naționale nr. 1/2011⁴ a fost modificată, existând prevederi noi care au fost prezentate în lucrare. În același timp, s-a alocat un spațiu mai extins organismelor cu rol în verificarea respectării eticii universitare, precum C.N.A.T.D.C.U., C.N.E.C.S.D.T.I. sau C.E.M.U.

2. *Raportarea în permanență la tendințele internaționale cu privire la cercetarea științifică și mediul academic.* Spre exemplu, există preocupări internaționale pentru consolidarea S.E.C. – Spațiul European de Cercetare, astfel încât au fost prezentate în capitolele I și XI asemenea documente, precum: Programul „Orizont Europa⁵” sau Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor COM/2020/628/⁶. De altfel, în alte documente recente precum: „Bonn Declaration on Freedom of Scientific Research” semnată pe 20 octombrie 2020, trebuie cunoscut faptul că: „se pune accent pe rolul activ al valorilor etice fundamentale ale „noului” Spațiu European de Cercetare (...), consolidându-se protecția libertății academice în Europa⁷”.

3. *Extinderea spațiului alocat experienței universităților cu privire la reflectarea eticii și integrității academice în documentele de calitate ale acestor*

---

⁴ Legea educației naționale nr. 1/2011, publicată în M.Of. nr. 18 din 10 ianuarie 2011, cu ultima modificare prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2021, publicată în M.Of. nr. 606 din 17 iunie 2021.

⁵ Regulamentul (U.E.) nr. 2021/695 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa, de stabilire a normelor sale de participare și de diseminare și de abrogare a Regulamentelor (UE) 1290/2013 și (UE) 1291/2013, conform informației publice și disponibile online la adresa de internet: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0695&from=EN>, accesat la data de 21.08.2021.

⁶ Informațiile sunt publice și sunt disponibile online la adresa de internet: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2020%3A628%3AFIN>, cu ultima accesare la data de 28.08.2021.

⁷ Informațiile sunt publice și sunt disponibile online la adresa de internet: <https://allea.org/allea-welcomes-bonn-declaration-on-freedom-of-scientific-research/>, data accesării 23.08.2021.

instituții de învățământ superior, precum Carta universitară și Codul de etică și deontologie profesională universitară. Din acest punct de vedere s-a exemplificat mai mult, de la diferite centre universitare, modul cum acestea și-au construit politicile de etică și integritate. Aceste exemplificări se regăsesc pe parcursul a mai multor capitole dedicate eticii universitare, integrității academice, bunei conduite universitare sau plagiatului. De asemenea, s-au eliminat unele prevederi din aceste documente prezentate la prima ediție a cursului întrucât nu au mai fost disponibile spre consultare publică și au fost înlocuite cu prezentări (în extras) ale altor documente de calitate de la alte universități. De aceea, unele surse informatice au data de accesare 2018 iar altele 2021 și, în plus, câteva documente au modificări de conținut, fiind actualizate de către instituțiile de învățământ superior respective.

4. *Prezentarea de documente noi și relevante pentru tematica cursului*, precum Ghidul de integritate în cercetarea științifică publicat pe pagina de internet a CNECSDTI⁸, document cărui i s-a alocat un spațiu amplu. Referitor la ghidurile care au fost prezentate la prima ediție a cursului și care nu au mai fost disponibile pentru consultare publică/șterse, s-a făcut mențiunea expresă a acestei situații de fapt. Explicația prezenței unui spațiu mare unor documente publice prezentate în extras constă în aceea a necesității cunoașterii de către comunitatea academică a valorilor etice universitare dar și a valorilor care formează integritatea academică, acest lucru văzut din perspectivă instituțională, a organismelor cu atribuții în domeniu.

5. Referitor la *problematika plagiatului*, au fost aduse actualizări, pe de o parte, ca urmare a modificărilor legislative naționale și europene și, pe de altă parte, a creșterii volumului de informații cu privire la acest subiect. Spre exemplu, pe plan internațional a fost adoptată Directiva copyright, respectiv Directiva (UE) 2019/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală și de modificarea Directivelor 96/9/CE și 2001/29/CE publicată în

---

⁸ Informațiile sunt publice și disponibile online la adresa de internet: <https://www.research.gov.ro/uploads/sistemul-de-cercetare/organisme-consultative/cnecsditi/2020/ghid-integritate-in-cercetarea-stiintifica-cne-2020.pdf>, accesat la data de 18.08.2021.

Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 130/192 din 17.05.2019⁹ și prin care, printre alte prevederi, menționează: „se permite utilizarea digitală a operelor și a altor obiecte protejate în scopul unic de ilustrare didactică, în măsura justificată de scopul necomercial urmărit (...)”.

Pe plan național, prin acte normative precum: Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 5229/2020 (...) se aduc, printre altele, modificări asupra listei programelor recunoscute de C.N.A.T.D.C.U. și utilizate la nivelul instituțiilor de învățământ superior organizatoare de studii universitare de doctorat (...), în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările științifice. În același timp, au fost prezentate, potrivit aceluiași act normativ, informații noi referitoare la soluționarea sesizărilor cu privire la nerespectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv cu privire la existența plagiatului, în cadrul unei teze de doctorat, informații de altfel utile pentru doctoranzi dar nu numai. Ghidul de identificare a plagiatului în lucrările științifice (2017) prezentat la prima ediție a cursului a fost actualizat și s-a prezentat ultima formă a acestuia (2020).

În ceea ce privește ultimul capitol dedicat integrității academice în dreptul comparat și asupra acestuia s-a intervenit, prin îmbogățirea conținutului informațiilor și sublinierea preocupărilor internaționale în domeniu.

Indic, în acest context, spre reflecție, un citat dintr-o lucrare recentă: *„Fiecare dintre noi creează, adesea fără să realizeze, cercuri concentrice de influență, care îi pot afecta pe cei din jur ani de-a rândul, poate chiar generații. Efectul nostru asupra celorlalți se deplasează la fel ca o undă de apă, care înaintează până devine insesizabilă, continuând să avanseze la nivel mai mic¹⁰”.*

---

⁹ Directiva (UE) 2019/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală și de modificarea Directivelor 96/9/CE și 2001/29/CE publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 130/192 din 17.05.2019, informație publică, disponibilă online la adresa de internet <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0790&from=EN>, cu ultima accesare la data de 11.08.2019. De altfel, directiva este – [“un act de drept derivat care reflectă cel mai bine contradicția între dorința de a asigura aplicarea uniformă a regulilor comune și dorința de a respecta autonomia instituțională și procedurală a statelor membre”]- Roxana Mariana Popescu, *Introducere în dreptul Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 70.

¹⁰ Irvin D. Yalom, *Călătoria către sine. Memoriile unui psihiatru*, Trad. din limba engleză și note Florin Tudose, Editura Vellant, București, 2017, p. 395.

În final, adresez o recomandare tuturor celor care vor avea curiozitatea de a răsfoi această lucrare și de a înțelege filosofia acesteia, anume: de a cita și de a utiliza cu încredere ghilimele precum și de a menționa autorul real la notele de subsol și la bibliografie, atunci când utilizăm informațiile scrise de alt autor și să avem grijă să menționăm corect și complet sursa informațiilor dacă nu suntem noi autorii acestora.

Legislația consultată și utilizată la ediția a II-a a prezentei lucrări este actualizată la data de 01.09.2021.

Autoarea

Cuvânt înainte

Publicarea unui curs universitar de etică și integritate academică, autor dr. Elena Emilia Ștefan, reprezintă un demers absolut util în efortul asigurării bazelor unei educații morale (deontologice) și juridice pentru studenții care se pregătesc să ia în primire viața reală, a practicii dreptului, cu toate înțeleșurile ei lăuntrice.

În același timp – așa cum rezultă și din conținutul cursului gândit de autoare, cercetarea științifică reclamă calități morale deosebite și este ea însăși o școală a moralității. Ea incumbă (așa cum arată N. Bunge) calități și deprinderi cum sunt: onestitatea intelectuală sau „*cultul adevărului*”, adică disprețul pentru gândirea veleitară și minciună, independența de gândire, curaj intelectual, constând în abordarea problemelor dificile, chiar stânjenitoare, căutarea adevărului, criticarea erorii, demascarea mistificării, simțul dreptății (Știință și filosofie, 1984).

Asemenea trăsături sunt cu atât mai mult de cultivate în această epocă a „democrației” accesului la date, în condițiile în care volumul de informații vehiculate în ultimii 30 de ani este, se apreciază, mai mare decât cel aferent ultimilor 5.000 de ani, iar o ediție obișnuită din timpul unei săptămâni a ziarului New York Times conține mai multă informație decât media cantității de informații la care era expusă o persoană normală de-a lungul vieții în timpul sec. al XVII-lea în Anglia. Într-un asemenea „bombardament” informatic se pune problema „capcanei” acestei „democrații” și a nevoii de a pune la dispoziția studentului unealta (metoda) care să-i poarte pașii în cunoașterea adevărată. Această subliniere accentuează cu atât mai mult rostul unui curs universitar de etică și integritate academică. Până la urmă, evocând mereu gândirea profundă a geniului nostru tutelar – Mihai Eminescu -, „*nici un om nu se întărește cetind un tractat de gimnastică, ci făcând exerciții*;

nici un om nu se'nvață a judeca, cetind judecăți scrise gata de alții, ci judecând singur și dându-și sama de natura lucrurilor" (extras din referatul întocmit de Mihai Eminescu, revizor școlar, la abecedarul lui Ion Creangă, 1876).

Și, pentru a încheia cele câteva rânduri la această carte necesară, cred că nu pot să fac altceva decât să reproduc un gând al poetului nepereche: „*Munca este singura creatoare a tuturor drepturilor*”! A nu se uita!

Prof. univ. dr.
Nicolae Popa